

ที่ นร ๐๒๐๔/ว ๑๕๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กท ๑๐๓๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การวางแบบกฎหมาย (การเปลี่ยนรูปแบบมาตรา .. ทวิ เป็นมาตรา ../๑)

เรียน กระทรวง ทบวง กรม / หน่วยงานอิสระ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๕๗๔
ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ และบันทึก เรื่อง การวางแบบกฎหมาย
(เปลี่ยน “มาตรา .. ทวิ” เป็น “มาตรา ../๑”)

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนรูปแบบ
มาตรา .. ทวิ เป็นมาตรา ../๑ มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบแนวทางปฏิบัติดังกล่าว
ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ และให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา / จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ
ในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไป / จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายกำธร จันทรวงศ์)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี รักษาการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักนิติธรรม

โทร. ๒๘๒๘๑๔๕

โทรสาร ๒๘๒๔๑๔๕

ที่ นร ๐๖๐๑/๙๗๘

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เลขที่ ๑ ถนนพระอาทิตย์
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การวางแบบกฎหมาย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การวางแบบกฎหมาย (เปลี่ยน “มาตรา .. ทวิ” เป็น “มาตรา ../๑”)

เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาเห็นว่า แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับรูปแบบกฎหมายบางกรณีที่มีการใช้อยู่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และโดยที่เรื่องดังกล่าวต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๑ แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมของคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ขอให้กรรมการร่างกฎหมายจากคณะต่าง ๆ ประกอบเป็นกรรมการกฤษฎีกา คณะพิเศษ เพื่อพิจารณากำหนดรูปแบบการเปลี่ยนรูปแบบมาตราทวิ เป็นมาตรา ../๑

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ) ได้พิจารณาแบบกฎหมายดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้ โดยที่รูปแบบกฎหมายในการเพิ่มเติมมาตราใหม่ในระหว่างมาตราเดิมที่มีอยู่แล้วซึ่งปัจจุบันใช้เป็นมาตราทวิ ตรี จัตวา ตามลำดับ นั้น ไม่เหมาะสมกับการเพิ่มมาตราจำนวนมากเพราะไม่อาจทราบได้ชัดเจนว่ามาตราที่เพิ่มใหม่เป็นมาตราที่เท่าไรต่อจากมาตราเดิม ฉะนั้นเพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการให้บุคคลทั่วไปเข้าใจกฎหมายได้ง่าย และใช้กฎหมายได้โดยถูกต้อง ซึ่งในระบบกฎหมายปัจจุบันของไทยก็ได้มีการนำระบบตัวเลขมาใช้ในกฎหมายบางฉบับแล้ว จึงสมควรกำหนดให้เป็นแนวทางเดียวกันโดยเปลี่ยนมาตราทวิเป็นมาตรา ../๑ แทน

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดในการกำหนดรูปแบบกฎหมายดังกล่าว ปรากฏตามบันทึกที่ส่งมาด้วย และโดยที่กรณีดังกล่าวเป็นการพิจารณากำหนดรูปแบบกฎหมายเพื่อนำมาใช้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อพิจารณามีมติกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์ศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม
โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙
โทรสาร ๒๒๖๖๒๐๑
www.krisdika.go.th

บันทึก

เรื่อง การวางแบบกฎหมาย (เปลี่ยน “มาตรา .. ทวิ” เป็น “มาตรา ../๑”)

การแทรกมาตราที่เพิ่มขึ้นใหม่ในกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วนั้นปัจจุบันนี้จะใช้วิธีเรียงลำดับเป็น ทวิ ตรี จัตวา ฯลฯ ตามแนวทางภาษาสันสกฤต ซึ่งปรากฏว่ากรณีที่แทรกมาตรา(หรือข้อ) จำนวนมาก ๆ แล้วนั้น คนไทยทั่วไปขณะนี้จะไม่เข้าใจ เพราะไม่มีการใช้ภาษาสันสกฤตกันเป็นประจำปกติ เช่น ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๙ ซึ่งเพิ่มมาตรา ๒๑๑ ทวิ จนถึง มาตรา ๒๑๑ เอกราช (รวม ๑๙ มาตรา) เป็นต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้นก็วิจารณ์กันมากกว่า เป็นการสร้างลำดับมาตราที่ไม่เข้าใจว่าอะไรมาก่อนหน้าหลังเช่นใด อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ได้มีการกำหนดรูปแบบใหม่ในหลายกฎหมายเพื่อสะดวกแก่การใช้กฎหมาย เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ และบรรพ ๕ และประมวลรัษฎากรในส่วนที่ว่าด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้เป็น ../๑ ../๒ ../๓ ฯลฯ แต่ยังคงจำกัดการใช้อยู่ในกรณีของประมวลกฎหมายที่มีการแทรกมาตราลงไปเป็นจำนวนมาก รูปแบบกฎหมายในเรื่องนี้ขณะนี้จึงมี ๒ ระบบ จึงสมควรกำหนดรูปแบบกฎหมายให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๑^๑ แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมของคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ขอให้กรรมการกฤษฎีกาจากคณะต่าง ๆ ประกอบเป็นกรรมการกฤษฎีกา คณะพิเศษ^๒ พิจารณาปัญหาการวางแบบกฎหมายดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ) ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การใช้วิธีการเรียงลำดับในมาตราที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่โดยเป็นมาตราทวิ ตรี จัตวา ต่อไปตามลำดับนั้น ถ้าเป็นการเพิ่มเพียง ๒-๓ มาตรา ผู้ใช้กฎหมายยังอาจเข้าใจได้ว่าเป็นการเพิ่มเป็นมาตราที่เท่าใดของมาตราเดิม แต่ในปัจจุบันถ้าได้มีการเพิ่มมาตราขึ้นเป็นจำนวนมากผู้ใช้กฎหมายจะไม่สามารถทราบได้โดยง่ายว่ามาตราที่เพิ่มขึ้นใหม่เป็นมาตราที่เท่าใด เช่น เอกนวิสติ (๑๙) ตีสติ (๓๐) ทวัตตีส (๓๒)

^๑ ข้อ ๑๑ ในกรณีจำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือต้องปฏิบัติราชการโดยรีบด่วน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจขอให้กรรมการร่างกฎหมายจากคณะต่าง ๆ ประกอบเป็นกรรมการร่างกฎหมายคณะพิเศษเป็นการชั่วคราวเพื่อประชุมปรึกษาหารือกันเฉพาะเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้

^๒ คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ ๑๖๔/๒๕๕๓ เรื่อง การแต่งตั้งกรรมการกฤษฎีกา คณะพิเศษ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ ซึ่งกรรมการกฤษฎีกา คณะพิเศษ ประกอบไปด้วย ๑. นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์ ๒. นายธงทอง จันทรางศุ ๓. นายปลั่ง มีจุล ๔. นางสาวพรทิพย์ จาละ ๕. นายไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล ๖. นายมิชัย ฤชุพันธ์ ๗. นายรองพล เจริญพันธ์ ๘. นายวรพจน์ วิศรุตพิชญ์ ๙. นายวัฒนา รัตนวิจิตร ๑๐. นายวิชฌุ เครื่องงาม ๑๑. นายสรรเสริญ ไกรจิตติ ๑๒. นายโสภณ รัตนกร ๑๓. นายอมร จันทรมบูรณ์ ๑๔. นายอรุณ ภาณุพงศ์ ๑๕. นายเอนก สิทธิประศาสน์ ซึ่งที่ประชุมมีมติเลือกให้นายสรรเสริญ ไกรจิตติ เป็นประธานกรรมการ

จัดตาดีส (๕๖) ฯลฯ ฉะนั้น เพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการให้บุคคลทั่วไปเข้าใจกฎหมายได้ง่าย และใช้กฎหมายได้ถูกต้อง จึงสมควรใช้ลำดับเป็นตัวเลขแทนลำดับตามแนวทางภาษาสันสกฤต และสมควรใช้ทั่วไปในกฎหมายให้เป็นแบบเดียวกัน แต่โดยที่การใช้ลำดับแบบสันสกฤตได้ใช้มานานแล้วการปรับเปลี่ยนสมควรมีแนวทาง ดังนี้

๑. ในกรณีที่กฎหมายใดยังไม่เคยมีการเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ในระหว่างมาตราเดิม ถ้าภายหลังจะมีการเพิ่มมาตราใหม่ให้เป็นระบบตัวเลข คือ มาตรา ../๑, มาตรา ../๒, มาตรา ../๓ ต่อเนื่องกันไป

๒. ในกรณีที่กฎหมายใดมีการเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ไว้แล้วตามแบบภาษาสันสกฤต ถ้าต้องเพิ่มมาตราใหม่ต่อเนื่องจากมาตราอื่นที่มีใช้มาตราที่เพิ่มไว้เดิม มาตราที่เพิ่มใหม่นั้นให้ใช้ระบบตัวเลข เช่น เดิมมีมาตรา ๙ ทวิ มาตรา ๙ ตริ และมาตรา ๙ จัตวา แล้วมีมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ ต่อเนื่องกันไป ถ้าต่อมาต้องการเพิ่มมาตราใหม่ในระหว่างมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ นั้น ให้ใช้เป็นมาตรา ๑๐/๑ มาตรา ๑๐/๒ ต่อเนื่องกันไป ทั้งนี้ เพื่อปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบใหม่ให้เร็วขึ้น (การใช้ ๒ ระบบในกฎหมายเดียวกันนั้นมิใช้อยู่แล้ว เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือประมวลรัษฎากร ซึ่งมีทั้งมาตราทวิ และมาตรา ../๑)

๓. เมื่อใดมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตราที่ใช้แบบภาษาสันสกฤตที่เพิ่มเติมไว้ทั้งหมดระหว่างมาตราใดมาตราหนึ่ง ให้เปลี่ยนไปใช้ระบบตัวเลขแทนทั้งหมด เช่น เดิมมีมาตรา ๙ ทวิ และมาตรา ๙ ตริ ต่อมามีการยกเลิกมาตราดังกล่าวและแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ให้ใช้มาตรา ๙/๑ และมาตรา ๙/๒ แทน ทั้งนี้ เพื่อปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบใหม่ ในกรณีนี้หากมีการอ้างอิงอยู่ในกฎหมายอื่น เช่น อ้างถึงมาตรา .. ทวิ ก็อาศัยการตีความช่วยได้ว่าเป็นการอ้างถึงมาตรา ../๑ นั้นเอง ทำนองเดียวกับกรณีกฎหมายเปลี่ยนแปลงลำดับมาตราใหม่โดยคงเนื้อหาเดิม

๔. ในกรณีที่กฎหมายใดมีการเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ไว้แล้วโดยใช้แบบภาษาสันสกฤต ถ้าต้องเพิ่มมาตราใหม่อีกโดยเป็นมาตราต่อเนื่องกับมาตราเดิมที่เคยเพิ่มไว้แล้ว ให้ใช้ระบบภาษาสันสกฤตต่อเนื่องกันไป เพื่อเป็นลำดับตามภาษาเดียวกัน เช่น เดิมมีมาตรา ๙ ทวิ มาตรา ๙ ตริ และมาตรา ๙ จัตวา อยู่แล้ว ถ้าจะเพิ่มมาตราใหม่ต่อจากมาตรา ๙ จัตวา ให้ใช้มาตรา ๙ เบญจ

ทั้งนี้ ให้นำวิธีการข้างต้นมาใช้กับการแก้ไขเพิ่มเติมการแบ่งส่วนกฎหมายในทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็น “ส่วน” “หมวด” “ภาค” หรือการแบ่งส่วนกฎหมายที่เรียกชื่ออย่างอื่น และให้ใช้ในกฎหมายทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และกฎที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกัน

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๔๓